

אורח נטה ללוד

(המשך)

כללו של דבר צריך היה אבא לשמש ברבנות, ומה שלא הספיק הוא קיווה, בבגו. מדה טובה נתן הקדוש ברוך הוא בכריותיו, שיתקנו בבניהם את שלא עלתה בידיהם. ברם תקון זה אינו נתקן בכל בן. איני צריך להרחיק עדותי, דוגמא מעין זו אני.

מוטב היה לי אילו לא סיפרתי כל הדברים הללו. ראשית, מפני שאין אדם מבקש לשמוע דברים כגון אלו. ושנית, מפני שאין נאה לספר על עסקי עצמו. אבל מה יכול הייתי לעשות, דחקו עלי ודיברתי, ומענין לענין נגררתי לאותו ענין.

ביציאתי נטפל לי בחור אחד והוכיחי על שנתחברתי לירוחם חפשי שהוא קומוניסטן ושונא ציון. וכאן צריך אני לומר, אף על פי שזה ציוני וירוחם אינו ציוני חביב עלי ירוחם ממנו.

אף בלא זה כבר רמזו לי אחרים שלא יפה אני עושה שאני מדבר עם ירוחם חפשי בשוק, שהוא חשוד על קומוניזם ואני בן מדינה אחרת אני ויש לחשוש שיוציאוני מן העיר. לקחתי לי מועד וחשבתי בלבי, עיר זו שנוולדתי בה ועשיתי בה את רוב ימי בחרותי יכול שיבוא פקיד שלא נולד כאן ולא עשה כאן כלום אלא אוכל מטובתה של העיר ויאמר לי צא, בן מדינה אחרת אתה ואין לך רשות לדור עמנו.

חשבתי על אבותי שעצמותיהם טמונות בבית הקברות שבעיר וחשבתי על זקני עליו השלום שארבעים שנה פחות אחת היה מראשי העיר ונשא בעול העיר ולא ביקש לו שכר. וזכרתי את דודי עליו השלום שהיה נותן לעניים עצים

בחנם. חשבתי על אבי זכרונו לברכה שנשתבחה בו העיר וחשבתי על שאר קרובי שנשאו בעול הציבור ועשו כמה טובות לבני העיר ועכשיו יבואו השלטונות שירשו כל אותה הטובה ויגרשו אותי מן העיר. ומה אעשה במפתח של בית המדרש הישן שהמסגר הבטיח לי לעשות לי. וכי אתן את המפתח לירוחם חפשי ואומר לו מר חפשי אחי עד עכשיו שמרתי אני את בית מדרשנו הישן עכשיו שמור אתה אותו.

פרק עשרים / מפתח שני

המסגר קיים את הבטחתו. ועשה לי מפתח. נטלתי את המפתח ואמרתי אתמול היית גוש ברזל, נתן בך האמן עיניו ועשך כלי חפץ. כיוצא בזה אמרתי לעצמי אתמול היית גוש בשר, נפתח לפניך בית המדרש ונעשית אדם. טמנתי את המפתח בכיסי ואמרתי מכאן ואילך אני משמר אותך כדי שתשמור עלי.

בית המדרש לא נשתנה בו כלום. אפילו ספרים שלמדתי בהם קודם שאבד המפתח מונחים במקומם על השולחן. נראה הדבר שציפו לי שאחזור. ואני לא הובשתי את תקותם ולא הכזבתי את תוחלתם. כיון שנכנסתי לבית המדרש ישבתי ולמדתי.

מה בין תורה שלמדתי קודם לתורה שלמדתי עכשיו? אחים אהובים, אין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותם הימים ששרוי במעי אמו שמלמדים אותו כל התורה כולה וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרן על פיו ומשכחו כל התורה כולה. גדולה התורה שמלמדים אותו באותם

הימים, אבל אין שמחה של תורה אלא אם כן מתייגעים עליה. משל לאדם שאבד לו מפתח ומצאו.

כל זמן שאני יושב ולומד הרי טוב, מפסיק אני ממשנתי לא טוב, ואם תמצא לומר אף בשעת תלמודי חושש אני בידי וברגלי ובשאר כל הגוף. בין מפתח למפתח צינן הקדוש ברוך הוא את עולמו והביא עלינו החורף.

מצאתי כתוב בספר אי אתה יכול לשנות את האויר בחוץ, אבל אתה יכול לשנות את האויר בבית. כוונת הדברים לעניינים הרוחניים, ואני פירשתי לי כפשוטם. את האויר שבחוץ איני יכול לחמם, את האויר שבבית המדרש אני יכול לחמם.

הלכתי אצל התנור ופתחתי את דלתו. רוח של צנה באה מארובת העשן וירדה לבית. חשבתי בלבי אטיל בו שנים שלושה גורי עצים ואדליק אותם, מיד תצא אש ותיגע בכנפי הרוח, מיד תברח הרוח ולא תחזור עוד.

בדקתי בלשכת העצים ולא מצאתי שם אפילו קיסם. זה שנים הרבה שלא הביאו עצים לבית המדרש. נזכרתי ימים שעברו שהייתי מחובשי בית המדרש וכשהיו צריכים לחמם את התנור ולא הספיקו העצים היינו נוטלים עמוד של בעל בית שנשתמט מלהתנדב עצים לבית המדרש והיינו משברים את העמוד ומטילים אותו לתוך התנור. העמודים המעטים שנשתיירו בבית המדרש לא הרגישו במחשבת, מכל מקום אמרתי להם אל תחושו, איני פוגע בכם. אדרבא שמה אני שאתם קיימים, שלמדתי עליכם תורה, ובכם הייתי צופן את הספרים הקטנים שגרמו לי לפרוש מלימוד התורה. אילו הייתי יכול לשרוף את החלל ולשמר עליכם הייתי שורף

את החלל, מכיון שאי אפשר לשרוף את החלל ולשמור עליכם אני מניח ידי מכם.

סיפרתי לבעל המלון צרתי. נענתה בעלת המלון ואמרה הלואי שנפטר משאר כל הצרות כשם שאפשר ליפטר מצרה זו. כיצד, נכנסין אצל דניאל ב"ח וממיינים עצים.

אותה שעה שנכנסתי אצל ב"ח נודמן שם חנוך הוא וסוסו ועגלתו. אמר לו ב"ח לחנוך טעון עגלה אחת עצים והביאם לבית המדרש הישן.

נטל חנוך קופה של עצים והניחם בעגלתו ופיתה את סוסו לילך. ואף הוא עזב עמו. נתגלגלו שלשתם, כלומר חנוך והעגלה שלו והסוס שלו, עד שהגיעו אצל בית המדרש.

עצים הרבה לא הביא חנוך. עגלתו קטנה ולא נבראה אלא להסיע מיני סדקית לכפרים ולהביא משם עוף או ביצה, אלא משום כבודו של חנוך אנו קוראים לה עגלה.

פרק חנוך את העצים והביאם לבית המדרש וביקש לערוך אש בתנור. אמרתי לו חנוך עד שתחמם התנור יצטנן הסוס, חזור לעבודתך ואני אערוך את האש. נתתי לו שכר טרחה ופטרתיו לשלום.

לא יצתה שעה קלה עד שערכתי אש בתנור. בינינו לבין עצמנו, האש לא עלתה יפה, ולא עוד אלא שנתמלא כל הבית כולו עשן. ראשית, מפני שאיני רגיל בעבודה. ושנית, מפני שלא הסיקו את התנור כמה שנים. כשרפו ידי ועמדתי להתייבש נתגלגלו רחמיו של תנור על אותו אדם והתחיל מתחמם והולך הוא וכל בית המדרש כולו. שמחה גדולה היתה באותה שעה, לא אפריו אם אומר שאפילו כתלי בית המדרש הזיעו משמחה.

(עוד יבוא)